

Особливості економічного управління підприємством

Ладунка І.С.

кандидат економічних наук, доцент
Бердянського державного педагогічного університету

Рибалка Т.М.

студентка
Бердянського державного педагогічного університету

У статті досліджено підходи до визначення сутності економічного управління підприємством у сучасних умовах господарювання. Проаналізовано передумови, які спонукають підприємство до вдосконалення системи економічного управління. Розглянуто та запропоновано основні шляхи вдосконалення системи економічного управління підприємством на сучасному етапі.

Ключові слова: економічне управління підприємством, ефективність, системний підхід до управління персоналом, управління витратами, економічна служба підприємства.

Ладунка И.С., Рыбалка Т.Н. ОСОБЕННОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ

В статье исследованы подходы к определению сущности экономического управления предприятием в современных условиях хозяйствования. Проанализированы предпосылки, побуждающие предприятие к усовершенствованию системы экономического управления. Рассмотрены и предложены основные пути усовершенствования системы экономического управления предприятием в современных условиях.

Ключевые слова: экономическое управление предприятием, эффективность, системный подход к управлению персоналом, управление издержками, экономическая служба предприятия.

Ladunka I.S., Rybalka T.M. FEATURES OF ECONOMIC ENTERPRISE MANAGEMENT

In the article approaches to the definition of the essence of economic enterprise management in modern conditions of management are investigated. The prerequisites that encourage the enterprise to improve the system of economic management are analyzed. The main ways of improving the system of economic enterprise management at the present stage are considered and proposed.

Keywords: economic enterprise management, efficiency, systematic approach to personnel management, cost management, economic service of the enterprise.

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сучасному етапі розвитку економіки України економічне управління підприємством є важливим складником розвитку підприємництва, оскільки розвиток приватного бізнесу є одним з основних напрямів розвитку економіки країни.

Ефективна діяльність підприємств, стабільні темпи їх роботи і конкурентоспроможність у сучасних економічних умовах визначаються якістю управління фінансовими ресурсами. Необхідним для підприємств є формування достатніх фінансових ресурсів для розвитку підприємства, пошуку нових джерел фінансування, використання нових фінансових інструментів, що забезпечать платоспроможність, ліквідність, прибутковість та оптимальне співвідношення власних і позикових джерел фінансування господарюючих суб'єктів. Комплексна оцінка економічного управління підприємств допоможе вчасно виявити та вирішити наявні проблеми

в діяльності підприємств. Для виконання даного завдання необхідна побудова оптимальної моделі фінансування активів на підприємстві, що забезпечить подальший розвиток підприємства.

Отже, ефективність підприємства залежить від організованої системи управління, що зумовлює необхідність пошуку найбільш дієвих способів стабілізації діяльності шляхом формування системи економічного управління підприємством. Дослідження й удосконалення системи економічного управління підприємствами сприятиме швидкому та ефективному впровадженню нових механізмів управління, які відповідають сучасним потребам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У літературі, присвяченій проблемам управління існує багато визначень системи управління підприємством, кожне з яких відповідає методології певного наукового розділу та, відповідно, наголошує на певному аспекті функ-

ціонування системи, її побудові, внутрішніх відносинах та ін. Окремі теоретичні та методичні аспекти економічного управління підприємством знайшли відображення у працях науковців, серед яких – А. Гончаров, Н. Олейникова, Л. Дяченко, О. Лисенко, Л. Мясоєдова, П. Зозуля та ін. Однак ці проблеми потребують подальших досліджень і розроблення рекомендацій щодо вдосконалення сучасної системи економічного управління підприємствами.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження системи економічного управління підприємством у сучасних умовах та шляхів її вдосконалення та поліпшення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглядаючи особливості економічного управління підприємствами, передусім потрібно визначити зміст цієї категорії. Електронний тлумачний словник [1] визначає економічне управління підприємством як діяльність, яка включає в себе бухгалтерський облік та звітність, складання кошторисів та калькуляцій, фінансове планування та регулювання.

А. Гончаров та Н. Олейникова [2] визначають економічне управління підприємством як науку управління підприємством, спрямовану на досягнення його стратегічних і тактичних цілей, яка зумовлена потребами сучасного етапу розвитку ринкової економіки.

Л. Дядечко [3] трактує економічне управління підприємством як перспективне (стратегічне), поточне та оперативне планування, а також організацію і контроль виконання планів.

За визначенням П. Зозулі [4], це – сукупність способів і методів впливу на діяльність підприємства, спрямованих на реалізацію його економічних цілей та завдань шляхом порівняння реальних і необхідних ресурсних можливостей.

О. Лисенко [5, с. 8] стверджує, що економічне управління підприємством – це циклічно повторюваний процес системного, планомерно організованого впливу на елементи господарського механізму підприємства шляхом взаємопов'язаних прямих і зворотних зв'язків для досягнення еталонно-інтегрального стану підприємства.

Л. Мясоєдова, Е. Хабибулліна [6] трактують економічне управління підприємством як вид управлінської діяльності, який базується на економічному мисленні та спрямований на вирішення економічних завдань шляхом використання економічних методів управ-

ління на основі економічної інформації. При цьому система економічного управління підприємством повинна включати в себе сукупність форм і методів управління об'єктами з використанням економічних закономірностей, що виникають у процесі виробництва та реалізації товарів, продукції, робіт, послуг.

Узагальнюючи поняття «економічне управління підприємством у сучасних умовах», можна стверджувати, що це ефективна система, здатна забезпечити швидку адаптацію підприємства до змін його бізнес-середовища за умов максимально можливого врахування запитів і задоволення потреб потенційних споживачів. У такій системі отримання прибутку слід розглядати не як основну мету діяльності підприємства, а виключно як результат ефективного функціонування правильно побудованої управлінської системи.

Таким чином, сутність економічного управління підприємством розглядається через такі змістовні характеристики, як розроблення планів роботи підприємства та заходів забезпечення їхнього виконання; сукупність економічних принципів, форм, методів, прийомів і засобів управління виробництвом і персоналом; вид управлінської діяльності, спрямований на вирішення економічних завдань; наука про управління підприємством, напрям менеджменту, спрямований на досягнення тактичних і стратегічних цілей підприємства; процес впливу на елементи господарського механізму підприємства.

Л.О. Лігоненко та Т.В. Харчук [7] запропонували концепцію економічного управління підприємством, згідно з якою мета економічного управління – зростання цінності підприємства для всіх груп стейкхолдерів на довгостроковий період.

Об'єктами економічного управління є ресурси (залучення та використання) та результати господарювання, інтегральні оціночні характеристики підприємства (ефективність господарювання, результативність управління, фінансово-майновий стан, конкурентоспроможність, економічна безпека (ризикостійкість), цінність (вартість)).

Суб'єкт економічного управління – економічна служба підприємства, склад якої визначається складністю господарсько-фінансової діяльності підприємства та її ресурсного забезпечення, станом зовнішнього оточення.

Функції економічного управління: управлінський облік, економічний аналіз, прогнозування та планування, регламентування та регулювання економічних відносин, пер-

соніфікація відповідальності, колективне та індивідуальне мотивування, контролювання, моніторинг, діагностика.

Складники економічного управління: управління прибутком та факторами, що зумовлюють його розмір (закупівельною та збутовою діяльністю, доходами та витратами, у т. ч. витратами на персонал, податками); управління фінансовим станом та факторами, що його зумовлюють (активами, у т. ч. основними засобами, нематеріальними активами, товарно-матеріальними запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими активами), власним та позиковим капіталом (у т. ч. кредиторською заборгованістю), інтегральними характеристиками (ефективністю господарювання, платоспроможністю, фінансовою стійкістю, конкурентоспроможністю, економічною безпекою, ризикостійкістю тощо).

Система забезпечення економічного управління – організаційне, методичне, інформаційне, кадрове, фінансове, програмне забезпечення, яке використовується в процесі здійснення окремих складників економічного управління.

Основними передумовами, які спонукають підприємство до вдосконалення системи управління економічним розвитком, є [8, с. 18]:

- кризові ситуації його господарсько-фінансової діяльності, які є свідченням того, що наявні внутрішньоорганізаційні форми діяльності, стиль та методи управління вичерпали себе;

- зміни у зовнішніх умовах господарювання, що зумовлюють нові загрози та виклики, на які підприємство повинно знайти адекватну відповідь. Зміни, які відбуваються в підсистемах підприємств, повинні забезпечувати кращу адаптацію до нових умов господарювання, максимально використовувати нові позитивні сигнали, які йдуть від зовнішнього оточення;

- накопичення потенціалу розвитку, тобто сукупності ресурсів, здатностей та компетенцій, якими володіє підприємство та відповідно до яких наявний стан справ вже розглядається як такий, що не відповідає наявним можливостям. Накопичення потенціалу провокує питання щодо ступеню його реалізації, яке й зумовлює передумови розвитку підприємства;

- недосконалість системи управління, невідповідність форм, методів стилю управління реаліям ведення бізнесу. Це зумовлює потребу в упровадженні різноманітних управлінських новацій, виникненню нових підрозділів, розукрупненні бізнесу тощо;

- досягнення ліміту можливостей зростання ефективності господарювання та продуктивності праці в межах наявної організаційної структури підприємства зумовлює доцільність їх реорганізації для зняття протиріч та виявлення нових імпульсів зростання;

- зміна цільових орієнтирів споживачів, що зумовлює потребу в удосконаленні як самого продукту (товару, роботи, послуги), так і системи його збуту (реалізації), усіх складників маркетингового комплексу підприємства;

- підвищення конкурентності ринку, на якому працює підприємство, зниження конкурентоспроможності. Формування основними конкурентами нових довгострокових конкурентних переваг зумовлює зацікавленість у впровадженні їх досвіду, знаходження нових підходів до ведення бізнесу (на засадах реінжинірингу, бенчмаркінгу тощо).

Таким чином, сутність економічного управління підприємством полягає у розробленні планів роботи та заходів забезпечення його виконання у поточній та стратегічній перспективах.

Напрямами вдосконалення системи економічного управління підприємствами мають стати:

- використання системного підходу до управління персоналом: вдосконалення організаційної структури підприємства, встановлення оптимальної чисельності та структури управління апаратом підприємства;

- оптимізація системи управління витратами: необхідно виявляти наявні проблеми формування та контролю витрат на підприємстві; формувати моделі управління витратами;

- управління системою планування, обліку і контролю: застосування

сучасних програмних засобів; розвиток комп'ютерних мереж зв'язку, організація фінансового менеджменту, бюджетування, управління фінансовими потоками та витратами. Оборотні активи підприємств повинні фінансуватися за рахунок короткострокових зобов'язань, а необоротні – за рахунок довгострокових зобов'язань та власного капіталу. Основним у цьому напрямі є вдосконалення моделі фінансування активів.

Беручи до уваги велику кількість шляхів удосконалення управлінської системи українських підприємств, існує низка перешкод, що заважають їх упровадженню в діяльність суб'єктів підприємницької діяльності, таких як: складність одержати висококваліфіковану допомогу і консультації та висока вар-

тість таких послуг; недостатність фінансових можливостей для формування якісного управлінського потенціалу; низький рівень розвитку фінансового ринку; невисокий рівень підготовки персоналу; неготовність персоналу та керівництва до змін; високий рівень бюрократичних процедур; складність отримання інформації про нововведення у сфері управління.

Висновки з цього дослідження. Отже, кінцевим результатом упровадження системи

економічного управління підприємством має стати досягнення належного фінансового стану підприємства, що є основою для життєдіяльності підприємства. Для створення ефективного економічного управління підприємством необхідне вдосконалення організаційної структури та інформаційної системи управління, а також використання світового досвіду для забезпечення необхідного рівня якості розвитку системи економічного управління на підприємстві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Glossary Commander: Экономическое управление [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.glossary.ru/index.htm.
2. Гончаров А.Б. Економічне управління підприємством : [конспект лекцій] / А.Б. Гончаров, Н.М. Олейникова. – Х. : ХНЕУ, 2009. – 366 с.
3. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу / Л.П. Дядечко. – К. : Центр навч л-ри, 2007. – 224 с.
4. Зозуля П.В. Економічне управління кредитною діяльністю торговельного підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.07.05 / П.С. Зозуля. – Донецьк, 2006. – 18 с.
5. Лысенко О.А. Функциональные аспекты управления текущими затратами пассажирских пригородных железнодорожных компаний : автореф. дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.05 / О.А. Лысенко. – М., 2006. – 23 с.
6. Мясоедова Л.В. Позиционирование экономического управления в общей системе управления предприятием / Л.В. Мясоедова // Модернизация экономики и эффективность управления социально-экономическим развитием : сб. науч. статей по материалам 2-й междунар. конф. (Новочеркасск, 14–15 мая 2010 г.) ; Юж.-Рос. гос. техн. ун-т (НПИ). – Новочеркасск : ЮРГТУ (НПИ). – С. 209–210.
7. Лігоненко Л.О., Харчук Т.В. Економічне управління: еволюція поглядів та авторська концепція / Л.О. Лігоненко, Т.В. Харчук // Бюлетень міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2013. – № 1(6). – С. 188–197.
8. Зятковська Л.І. Методологічні засади фінансового забезпечення підприємств / Л.І. Зятковська // Фінанси України. – 2007. – № 6. – С. 148–155.